

Aan

De minister van Financiën, Economische Zaken en Cultuur

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Contactpersoon
Cluster Aruba

Telefoonnummer
+5999 4619081

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

Datum
4 mei 2020
Ons kenmerk
Cft 202000053

E-mail
info@cft.cw
Uw kenmerk

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Pagina
1/6

Bijlage
-

Onderwerp
Advies bij de vastgestelde begroting 2020

Geachte mevrouw Ruiz-Maduro,

Op 25 maart jl. is de begroting 2020 vastgesteld, welke op 20 april jl. door het College Aruba financieel toezicht (CAft) is ontvangen. Hiermee is niet voldaan aan een tijdig vastgestelde begroting uiterlijk per 15 december 2019 (artikel 13 lid 1 van de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht (LAft))¹. Conform artikel 11 lid 2 van de LAft ontvangt u hierbij het advies van het CAft bij de vastgestelde begroting 2020.

Inleiding

Bij de ontwerpbegroting 2020 gaf het CAft verschillende aanbevelingen die o.a. gericht waren op het belang van een structurele verlaging van de lasten en het onderbouwen van het belastinghervormingsplan. Nog voor de vaststelling van deze begroting noopte de wereldwijde Covid-19 crisis Aruba tot het nemen van drastische maatregelen, waaronder de sluiting van het luchtruim met een volledige terugval van het toerisme tot gevolg. Door Aruba is vervolgens een 'noodbegroting' vastgesteld met daarin een noodplan gericht op de financiële ondersteuning van zowel werkgevers als werknemers die hun baan zijn kwijtgeraakt en/of (deels) inkomen verliezen.

De RMR besloot op 9 april jl.² op basis van het advies van het CAft d.d. 7 april jl.³ over te gaan tot het verstrekken van liquiditeitssteun tot medio mei ter hoogte van AWG 42,8 miljoen. Ten aanzien van het noodplan werd Aruba verzocht om voor 1 mei jl. een voorstel te doen voor loonsubsidie in combinatie met baanbehoud.

¹ Kenmerk Aruba: MAZ/5773, MAZ/6345

² Kenmerk BZK: 20200000188627

³ Kenmerk Cft: 202000040

Daarnaast werd Aruba verzocht om op korte termijn invulling te geven aan besparingen en herschikking van begrotingsposten op de kostensoorten; personeelslasten, goederen en diensten en subsidies en overdrachten, om daaruit de extra uitgaven uit het noodplan te financieren en het te verwachten financieringstekort zo veel mogelijk te verlagen. Het voorstel voor loonsubsidie in combinatie met baanbehoud is op 23 april jl.⁴ ontvangen door het CAft. Hierover is door het CAft op 27 april jl.⁵ een advies uitgebracht aan de RMR. Een voorstel voor de besparing en herschikking van begrotingsposten is op 30 april jl. ontvangen door het CAft⁶.

Het toetsingskader voor dit advies wordt gevormd door de LAft en het protocol, met dien verstande dat de RMR op 27 maart jl.⁷ op basis van artikel 23 lid 1 van de LAft heeft ingestemd met een afwijking van de van toepassing zijnde norm voor het financieringssaldo zoals vervat in artikel 14 lid 2 van de LAft en het protocol. Over de mate waarin van deze norm (en mogelijk andere normen uit de LAft en het protocol) kan worden afgeweken is op 9 april jl. bepaald dat hierover op 3 juli a.s. door de RMR zal worden besloten, op basis van advisering door het CAft.

Het is tegen deze achtergrond dat de nu voorliggende begroting is beoordeeld.

Oordeel

Het CAft constateert dat nog niet alle aanbevelingen bij de ontwerpbegroting zijn verwerkt in de vastgestelde begroting. Aruba gaat niet in op de aanbeveling om de ombuigingen bij de personeelslasten per maatregel te kwantificeren en te voorzien van een tijdsplanning. Ten aanzien van de afspraak dat de personeelslasten van het IBSCP onderdeel vormen van de personeelslastennorm uit het protocol, is in de vastgestelde begroting voldaan.

Daarnaast constateert het CAft dat de belastinghervorming is uitgesteld, waardoor de baten ten opzichte van de ontwerpbegroting naar beneden zijn bijgesteld. De lasten zijn evenwel ongewijzigd gebleven en hebben dus geen dekking in de vastgestelde begroting. Er zijn in de begroting geen structurele maatregelen getroffen om de lasten te verlagen. De financieringsbehoefte wordt hiermee verder verhoogd hetgeen onwenselijk is in het kader van duurzame overheidsfinanciën.

In de vastgestelde begroting zijn dividenden, baten uit cannabislicenties en baten uit de verkoop van gronden aan overheidsentiteiten opgenomen. Het CAft is van mening dat deze baten onzeker zijn. De baten uit cannabislicenties zijn enkel gebaseerd op een marktverkenning. Omdat verwacht wordt dat overheidsentiteiten juist in deze tijden liquiditeiten hard nodig hebben vanwege onzekere financiële vooruitzichten, is het reëel om aan te nemen dat ook de baten uit de verkoop van gronden (erfpachtpercelen) aan overheidsentiteiten en dividenduitkeringen onzeker zijn.

⁴ Kenmerk: MinFEC/20/6519

⁵ Kenmerk Cft: 202000050

⁶ Kenmerk: MinFEC/20/6519-A

⁷ Kenmerk BZK: 2020-0000167044

Met de vastgestelde begroting komt het land uit op een financieringstekort van AWG 1,3 miljard, resulterend in een verwachte totale schuld van AWG 5.603 miljoen aan het eind van dit jaar. Het verwachte financieringstekort wordt veroorzaakt door de maatregelen van het noodplan, terugval in belastingbaten en verwachte tekorten bij de SVb en AZV als gevolg van de Covid-19 crisis. Het land gaat hierbij uit van een scenario waarin de grenzen gesloten blijven tot eind 2020. Het CAft is van mening dat het raadzaam is om vooralsnog uit te gaan van een scenario waarin de grenzen drie maanden gesloten zijn om zo het begrotingstekort en de schuldgroei van het land te beperken.

Gelet op het bovenstaande geeft het CAft Aruba de volgende aanbevelingen:

1. Kom tot een begrotingswijziging (BW) uitgaande van een scenario waarin de grenzen drie maanden gesloten zijn met in het derde en vierde kwartaal een geleidelijk herstel.
2. Bezie of een aantal maatregelen uit de fiscale hervorming wel doorgang kan vinden teneinde ruimte te creëren voor de financiering van de in het noodplan opgenomen maatregelen, en verwerk dit in de BW. Hierbij is nog steeds van belang dat de meerjarige belastingramingen alsnog inzichtelijk worden gemaakt met een integraal belastinghervormingsplan.
3. Verwerk in de BW de besparing en herschikking van begrotingsposten op de kostensoorten personeelslasten, goederen en diensten en subsidies en overdrachten om daaruit de extra uitgaven uit het noodplan te financieren.
4. Onderbouw in hoeverre er opvolging wordt gegeven aan de uitvoering van de maatregelen uit het BVP en kwantificeer de lastenverlagende maatregelen bij de personeelslasten en voorzie deze van een tijdsplanning.
5. Onderbouw in de BW op welke wijze de baten uit cannabislicenties van AWG 15 miljoen zijn te realiseren.
6. Kom tot concrete afspraken met overheidsentiteiten in hoeverre dit jaar de volledige, begrote dividenden uitgekeerd zullen worden.
7. Onderbouw in hoeverre de baten zeker zijn uit verkoop van gronden van het land aan overheidsentiteiten.
8. Onderbouw de investeringen op de kapitaaldienst van AWG 40 miljoen.
9. Geef de voortgang aan van het laten vervallen van de plicht om tekorten van Serlimar op te heffen en het oplossen van de knelpunten rondom de heffings- en inningsacties, zodat een extra bijdrage vanuit de landsbegroting kan worden voorkomen.

De BW en de actuele stand van de gevolgen van de crisis moeten het CAft in staat stellen een inschatting te maken welke mate van afwijking van de LAft en het protocol redelijkerwijs te rechtvaardigen zou zijn. In dit kader verzoek het CAft u tevens het voorstel voor de regeling loonsubsidie d.d. 23 april jl., het advies daarop van het CAft d.d. 27 april jl. en de besluitvorming van de RMR d.d. 1 mei jl. in de BW te verwerken. Het CAft verzoekt u daarnaast ook de besparingsvoorstellen zoals opgenomen in uw brief d.d. 30 april jl. en de besluitvorming van de RMR van 15 mei 2020 te verwerken in de BW.

De BW waarin bovenstaande moet worden verwerkt, dient u uiterlijk op 31 mei a.s. aan te leveren. Conform artikel 11 lid 4 LAft zou u in overeenstemming met de ministerraad binnen veertien dagen – dus op uiterlijk 18 mei a.s. - moeten berichten in hoeverre, en op welke wijze, rekening gehouden zal worden met de aanbevelingen van het CAft. Vanwege de samenloop van bovengenoemde trajecten is de meest pragmatische aanpak om de datum van 31 mei a.s. te hanteren voor zowel uw reactie op onderhavige brief als voor de aanlevering van de BW. Het CAft zal dit voorstel voorleggen aan de RMR in zijn advies 2^e tranche liquiditeitssteun.

Toelichting

Baten

Uitgaande van het door Aruba gehanteerde scenario, nemen de baten in de begroting 2020 per saldo af met AWG 627 miljoen ten opzichte van de ontwerpbegroting, namelijk van AWG 1.512,5 miljoen naar AWG 885 miljoen (42 procent lager). De lagere baten hebben volgens Aruba te maken met een forse inkrimping van de economie en daarmee ook op de belastingontvangsten. Ook verwacht Aruba een verslechtering in de belastingcompliance en heeft Aruba de belastinghervorming 2^e fase uitgesteld. Verder zijn in de begroting baten opgenomen voortvloeiende uit cannabislicenties van AWG 15 miljoen en dividenduitkeringen van AWG 60 miljoen. Het CAft adviseert u om tot concrete afspraken te komen met overheidsentiteiten in hoeverre dit jaar de volledige, begrote dividenden uitgekeerd zullen worden. Daarbij geeft het CAft u in overweging om vergelijkbaar als bij ambtenaren en gelijkgestelden tot een salariskorting bij de overheidsentiteiten over te gaan.

Lasten

Het door Aruba opgestelde noodplan bedraagt AWG 254 miljoen en behelst onder meer een maandelijkse tegemoetkoming voor werknemers die hun baan verliezen of waarvan het inkomen tot een minimumloon wordt verlaagd (AWG 214 miljoen) en inkomensondersteuning voor werkgevers in het MKB (AWG 40 miljoen). Verder is in de begroting een post van AWG 429 miljoen voorzien ter aanzuivering van de tekorten van de sociale fondsen (SVb en AZV) en wordt er een voorziening getroffen voor PPP-betalingen aan Watty Vos Boulevard van AWG 1,5 miljoen in verband met het risico van verslechtering in de kredietwaardigheid van het land Aruba. De lasten nemen hierdoor per saldo met AWG 684,5 miljoen toe ten opzichte van de ontwerpbegroting.

Het CAft heeft op 30 april jl. een brief ontvangen met daarin besparingsvoorstellen, die Aruba vanaf 1 mei wil invoeren. Het CAft is van mening dat deze incidentele besparingen een goede eerste stap zijn om het financieringstekort voor 2020 te beperken en gaat ervan uit dat deze in betreffende BW worden verwerkt. Wat betreft de onderbouwing en aantal taakstellende kortingen zal het CAft separaat nog reageren. Aruba geeft tevens aan te werken aan een werknemersbijdrage voor de tijdelijke regeling loonsubsidie en aan een structureel hervormingspakket. Dit betekent dat het huidige beeld met betrekking tot de lasten van de begroting nog bijgesteld worden. Zoals het CAft heeft geadviseerd aan de RMR op 7 april jl., is het noodzakelijk om dergelijke maatregelen op korte termijn door te voeren om zodoende de impact op de begroting te minimaliseren, de groei van de overheidsschuld te beperken en ruimte te creëren voor noodmaatregelen.

Personeelslasten

Conform afspraak van de RMR van 22 november 2019 behoren de personeelslasten van het IBSCP vanaf begroting 2020 tot de personeelslastennorm van AWG 476 miljoen. De begroting IBSCP 2020-2021 is echter nog niet vastgesteld als gevolg van de Covid-19 crisis. Desondanks gaat het CAft ervan uit dat dit niet tot afwijkingen zal leiden omdat Aruba heeft besloten de personeelslasten inclusief werkgeversbijdragen voor het IBSCP te maximeren op AWG 3,7 miljoen. Dit bedrag is reeds meegenomen in de totale personeelslasten (inclusief werkgeversbijdragen) van de begroting 2020. Overigens wijst het CAft dat de personeelslasten nog moeten worden aangepast aan de voorstellen uit uw brief van 30 april jl.

In reactie op de aanbeveling van het CAft bij de ontwerpbegroting 2020, geeft Aruba aan dat met name de maatregel maximering overwerkvergoeding effect heeft op het verlagen van de personeelslasten. Aruba gaat niet in op de aanbeveling van het CAft om de ombuigingen bij de personeelslasten per maatregel te kwantificeren en te voorzien van een tijdsplanning. Het CAft beveelt aan om toe te lichten in hoeverre er nog ingezet wordt op de uitvoering van de maatregelen uit het BVP en deze maatregelen alsnog te concretiseren, kwantificeren en te voorzien van een tijdsplanning.

Ten aanzien van de besluitvorming van de RMR van 9 april jl. met betrekking tot de besparing en herschikking van de uitgaven, acht het CAft het van belang om ook structurele bezuinigingen door te voeren. Daarbij kan naast de personeelslasten van de overheid ook worden gedacht aan de salarissen en secundaire arbeidsvoorwaarden bij de overheidsentiteiten.

Kapitaaldienst

De kapitaalrekening laat een negatief saldo van AWG 18 miljoen zien, hetgeen een verslechtering is van AWG 20 miljoen ten opzichte van de ontwerpbegroting 2020. Dit heeft met name te maken met het noodplan van Aruba waarbij aanvullend AWG 20 miljoen is begroot voor investeringen om de economie te stimuleren (totaal AWG 40 miljoen). De investeringen zijn echter nog niet toegelicht. Het is niet duidelijk wat voor projecten en plan van aanpak onder deze begrote investeringen liggen en/of de investeringen bijdragen aan het stimuleren van de economie. Op ambtelijk niveau is aangegeven dat de projectvoorstellen nog worden uitgewerkt en getoetst. Het CAft beveelt aan om bij de BW een solide onderbouwing te verschaffen. Verder voorziet het CAft een risico dat de baten uit verkoop van gronden aan overheidsentiteiten kunnen tegenvallen als gevolg van de Covid-19 crisis en verzoekt u te onderbouwen in hoeverre deze baten zeker zijn.

Financieringsbehoefte en schuldontwikkeling

De overheidsschuld zal volgens de begroting 2020 dit jaar oplopen tot AWG 5.603 miljoen. Er wordt voor AWG 1.285 miljoen aan nieuwe leningen aangegaan en voor AWG 362 miljoen aan leningen afgelost en geherfinancierd. De rentelasten zullen uitkomen op AWG 221 miljoen, circa AWG 11 miljoen lager dan in 2019.

Deze daling wordt toegeschreven aan een verwachte daling van de rente en de afname van de schuld. Echter, Aruba heeft aangegeven de aflossingen en rentelasten grotendeels internationaal te zullen financieren. Dit heeft gevolgen voor de rentelasten. Als gevolg van de Covid-19 crisis zijn de internationale credit rating (door Fitch) en de outlook (door S&P) van Aruba door kredietbeoordelaars naar beneden bijgesteld. Het CAft verzoekt u de impact van internationale financiering van de rentelasten en de bijstelling van de kredietbeoordeling op onder meer de rentelasten toe te lichten.

Overheidsentiteiten

U heeft aangegeven dat u werkt aan een dividendbeleid om zodoende meer zekerheid te bieden dat de uit te keren dividenden de bedrijfsvoering van de entiteiten niet (negatief) aantast. Het CAft beveelt aan om met de entiteiten concrete afspraken te maken of uitkering van dividend mogelijk is, zonder dat de bedrijfsvoering van de entiteiten negatief wordt aangetast. Het CAft adviseert u om met voortvarendheid het dividendbeleid af te ronden en dit jaar vast te stellen conform uw eerdere toezegging tijdens het bezoek van het CAft in februari jl. Verder is in februari jl. gesproken over Serlimar. Het CAft heeft vernomen van mogelijke hogere tekorten bij Serlimar voor het jaar 2020 en verneemt graag, zoals ook eerder geadviseerd bij de ontwerpbegroting 2020, de opvolging van het laten vervallen van de plicht om tekorten van Serlimar op te heffen en het oplossen van de knelpunten rondom de heffings- en inningsacties, zodat een extra bijdrage vanuit de landsbegroting kan worden voorkomen.

Financieel beheer

Op ambtelijk niveau is afgesproken dat een technische sessie zal worden georganiseerd in verband met de informatiebehoefte van het CAft over de voortgang van de nulmeting en de werkzaamheden die de Stichting overheid accountantsbureau (SOAB) verricht ten aanzien van de bijzondere financiële verantwoording bij de jaarrekening 2020. Het CAft gaat ervan uit dat er op termijn gevolg kan worden gegeven aan deze afspraak.

Mocht u behoefte hebben aan een toelichting op dit schrijven dan is het CAft graag bereid die te geven.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College Aruba financieel toezicht

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De Minister-President van Aruba
De directeur van de Directie Financiën van Aruba